

De jeugd heeft de toekomst

Advies over de zingende jeugd aan Koornetwerk Nederland

Door Alba Roorda Martinez, i.s.m. Silvère van Lieshout

In een tweetal bijeenkomsten en meerdere voorbereidende gesprekken zijn wij in gesprek gegaan met mensen die in meerdere of mindere mate werkzaam of betrokken zijn in de kinder-, jeugd-, en studentenkoorsector. In deze gesprekken en bijeenkomsten kwamen meerdere onderwerpen ter sprake, die in dit verslag samengevat zijn. Er zijn tevens uitgebreide verslagleggingen van de gesprekken, en opnames van de bijeenkomsten.

In de gesprekken en de eerste bijeenkomst is gesproken over uiteenlopende onderwerpen; in de tweede bijeenkomst is vooral gesproken over de structuur van de sector. Hieronder een overzicht van de belangrijkste besproken onderwerpen, met telkens een advies voor Koornetwerk Nederland. Deze adviezen zijn geen pasklare oplossingen, maar suggesties voor de richting waarin Koornetwerk Nederland kan gaan om de kinder-, jeugd-, en studentenkoorsector een impuls te geven. De auteur kan desgevraagd uiteraard toelichting geven op zowel de verschillende onderwerpen als op de adviezen.

Muziekonderwijs op scholen

In alle gesprekken en bijeenkomsten kwam naar voren dat kwalitatief muziekonderwijs op scholen een eerste voorwaarde is voor een gezonde en grote kinderkoorsector. Door onder meer Meer Muziek in de Klas is er al meer aandacht voor muziekonderwijs op school, maar wat ontbreekt is een kwalitatieve lange leerlijn. Een groot gemis is goed muziekonderwijs op de PABO, zodat groepsleerkrachten muziek ook kunnen gebruiken buiten de muzieklessen, en zelf ook muziekles kunnen geven. Daarnaast zou er in de bestaande muziekmethodes, gegeven door vakleerkrachten muziek, meer aandacht moeten zijn voor een lange leerlijn, met meer focus op zang en op het ontwikkelen van muzikale vaardigheden, in tegenstelling tot de huidige tendens van vooral muziekles ter vermaak.

Goed muziekonderwijs op scholen kan kinderen motiveren om meer met muziek bezig te willen zijn, en zo hun plaatselijke kinderkoor op te zoeken. Dit plaatselijke kinderkoor zou ook contact kunnen zoeken met scholen om zangonderwijs aan te bieden. Bovendien zouden scholen koorzang nog extra kunnen stimuleren door schoolkoren op te richten.

Advies: Koornetwerk Nederland zou meer aandacht kunnen vragen voor structureel (zang)onderwijs op basisscholen en meer muziekonderwijs op PABO's, en koren of bonden aan scholen kunnen koppelen voor het aanbieden van zangonderwijs.

Scholing kinderkoorleiders

Koorleiderschap is een vak apart, en vergt veel meer vaardigheden dan directie aan sich. Over het algemeen is er in de koorleiderschapsopleiding (te) weinig aandacht voor het werken met groepen, laat staan het werken met kinderen. Binnen de Opleiding Docent Muziek is veel aandacht voor het werken met groepen en kinderen, maar weer (te) weinig voor koorleiderschap. Zowel kinder- en jeugdkoren als koorleiders hebben behoefte aan meer mogelijkheden tot scholing op de gebieden die voor een koorleider relevant zijn, bijvoorbeeld in de vorm van bijscholingscursussen, masterclasses of keuzevakken op conservatoria.

Daarnaast zijn veel koorleiderschapsopleidingen gebouwd op de visie en inzet van één gedreven koorleider. Op het moment dat die koorleider bijvoorbeeld met pensioen gaat, kan het moeilijk zijn om het voortbestaan van de school te garanderen. Veel directeuren en oprichters van koorleiderschapsopleidingen proberen dan ook geschikte opvolgers te vinden, bijvoorbeeld tussen hun (oud-)leerlingen. Deze opvolgers worden dan

vaak intern opgeleid, bij gebrek aan een geschikte opleiding. Het vinden van een geschikte opvolger kan echter lastig zijn.

Advies: Koornetwerk Nederland zou in kaart kunnen brengen welke cursussen voor kinderkoordirigenten er zijn, en bonden en organisaties aan kunnen moedigen meer van deze cursussen aan te bieden. Daarnaast zou een kinderkoordirectie-master aan het conservatorium uitkomst kunnen bieden; een master gericht op afgestudeerde ODM-ers en koordirigenten, met een aangepast curriculum voor beiden, dat gericht is op het aanvullen van kennis en vaardigheden waar het vanuit de twee bachelors nog aan ontbreekt.

Besturen

Vanwege de relatief hoge doorloop van kinderkoren, kan het lastig zijn om geschikte bestuurders te vinden. Vaak zijn bestuurders de ouders van de leerlingen van het koor, maar zodra de kinderen stoppen blijven de ouders ook niet betrokken. Bovendien hebben ouders af en toe andere meningen over waar de prioriteiten van het koor en de dirigent zouden moeten liggen. Wat belangrijk is, is dat de dirigent en de bestuurders erkennen waar de verschillende expertises liggen, en elkaar daarin niet in de weg zitten.

Een andere optie voor het vinden van bestuurders is het koppelen van een kinderkoor aan een volwassen amateurkoor, en het bestuur van het volwassen amateurkoor ook het kinderkoor laten besturen.

Advies: Koornetwerk Nederland zou kinderkoordirigenten kunnen ondersteunen in het contact met hun kinderkoorbestuur, en vice versa, en kinderkoren aan volwassen koren kunnen koppelen voor het vinden van bestuurders.

Werving van nieuwe leerlingen

Kinderkoren hebben in sommige gevallen moeite met het werven van nieuwe leerlingen. In de gesprekken kwamen verschillende methodes voor werving naar voren, waaronder het geven van proeflessen op scholen, het actief scouten van talenten op scholen, en het inzetten van populaire zanggroepen (bijvoorbeeld Pentatonix) voor het creëren van animo voor samen zingen.

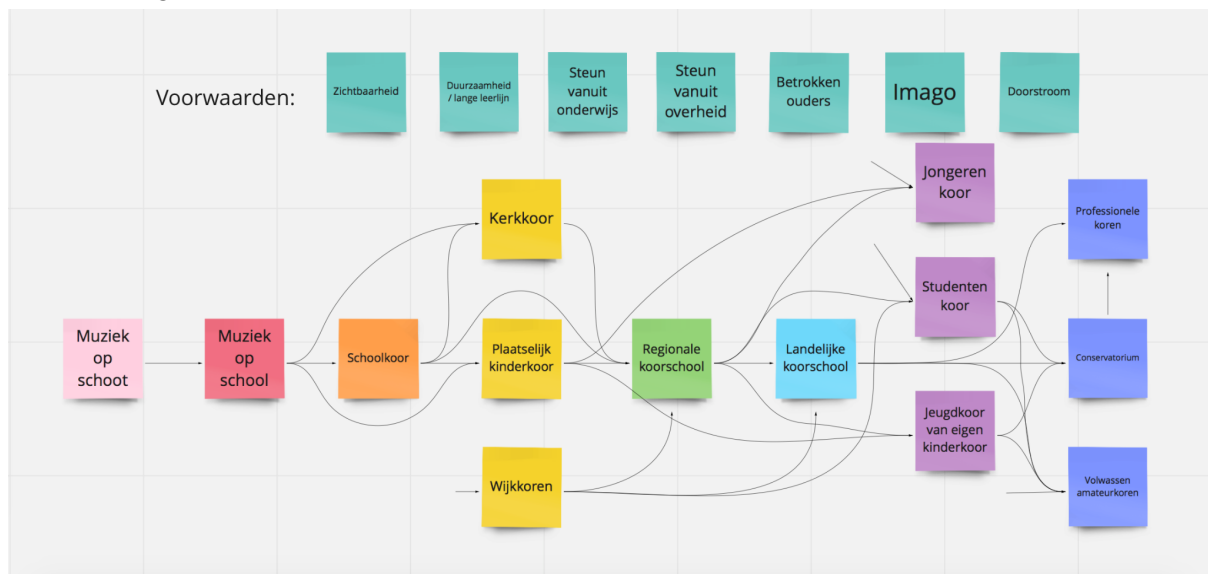
Daarnaast is, net als in de rest van de koorsector, de demografie van de kinderkoorsector redelijk eenzijdig. Een belangrijk thema is dus het bereiken van nieuwe doelgroepen. Een voorbeeld hiervan: in Amsterdam is recentelijk het Leerkoor Zuidoost opgericht door Nieuw Vocaal Amsterdam in samenwerking met het Leerorkest (<https://www.leerorkest.nl/nl/home>).

Advies: Koornetwerk Nederland zou initiatieven als het Leerkoor een podium kunnen geven, en kinderkoren aan kunnen moedigen met dergelijke initiatieven aan de slag te gaan, om zo elk kind de kans te geven hoogwaardig zang-/muziekonderwijs te genieten. Hiertoe dient ook de overheid het belang hiervan in te zien, en dit openlijk te ondersteunen en motiveren met (financiële) middelen.

Structuur

In bijeenkomst 2 hebben we samen met de deelnemers een 'ideaalstructuur' voor de zingende jeugd opgetekend. In deze structuur wordt beschreven wat de verschillende onderdelen van de kinder-, jeugd-, en studentenkoorsector zijn, en hoe de door- of instroom er idealiter uit ziet. Het is van belang dat er in elke regio aanbod is op elk niveau en voor elke doelgroep, zodat elk kind op elk punt en met elke behoefte passend zangonderwijs kunnen genieten. Tussen die verschillende onderdelen in de structuur moet openheid en samenwerking bestaan, zodat kinderen op een goede manier kunnen doorstromen als zij daar klaar voor zijn. De verschillende onderdelen moeten dus ook op de hoogte zijn van de doorstroommogelijkheden van hun leerlingen, en hen motiveren om op het goede moment door te stromen.

Boven de structuur staan bovendien de belangrijkste voorwaarden voor een succesvolle en gezonde kinderkoororganisatie.

Bekijk via: https://miro.com/app/board/o9J_l8paICI=/

Advies: Koornetwerk Nederland zou in kaart kunnen brengen hoe het kinderkoorlandschap er momenteel uitziet, en eventuele gaten in de structuur kunnen signaleren. Daarnaast zou Koornetwerk Nederland kinderkoororganisaties kunnen stimuleren hun leerlingen door te laten stromen, en contact te zoeken met andere organisaties om deze doorstroom te vergemakkelijken. Daarnaast zou Koornetwerk Nederland aandacht kunnen besteden aan de voorwaarden die genoemd zijn, en bijvoorbeeld kunnen helpen met het creëren van zichtbaarheid van de kinderkoorsector, en het positief ontwikkelen van het imago van de sector.

Tot slot

In de gesprekken en bijeenkomsten kwam naar voren dat er vooral veel behoefte is aan samenwerking en uitwisseling. De verschillende organisaties binnen de kinder-, jeugd-, en studentenkoorsector willen graag met elkaar in contact komen, maar kunnen de juiste routes nog niet altijd vinden. Koornetwerk Nederland zou hierin ondersteuning kunnen bieden.

Een concrete vraag vanuit de sector is of Koornetwerk Nederland zou kunnen helpen met een concrete onderbouwing van waarom zingen voor kinderen goed is. Een dergelijke onderbouwing zou op alle vlakken kunnen helpen voor het creëren van zichtbaarheid en urgentie, en zo de sector een positieve impuls kunnen geven, zodat de jeugd aan het zingen komt en blijft.